

Landelijk scholierennetwerk ondersteunt ecologen

Koeterwaals

Door Marion de Boo

Het gaat goed met de meerkoet. De afgelopen decennia is het aantal broedparen in ons land verdubbeld. Je ziet ze nu vrijwel overal, ook midden in de stad. Daar nestelen ze kalmpjes op in het water gedumpte fietsen, kerstbomen en winkelwagentjes. Het CITO zocht vier jaar geleden geschikte onderwerpen voor een map met praktische opdrachten voor een zoetwaterpracticum veldbiologie voor de twee hoogste klassen van HAVO-VWO. Het NIOO, het ecologisch onderzoeksinstituut van de KNAW, droeg de meerkoet aan als ideaal studieobject: alom aanwezig en gemakkelijk herkenbaar. Internet leek erg geschikt om deelnemers te laten communiceren met de onderzoekers, en sámen onderzoek doen biedt een kijkje in de keuken van de wetenschap.

Zo ontstond Koetnet, een landelijk netwerk van waarnemingen van scholieren en andere enthousiastelingen. Dit derde schooljaar deden al 170 groepjes middelbare scholieren mee. Zij volgen de koeten door weer en wind. Ze werken met verrekijker, doorzichtmeter en thermometer en geven hun waarnemingen elke veertien dagen door via de speciale internetsite 'Koetnet'. Hun resultaten vinden ze terug in de e-mailnieuwsbrief 'Koeterwaals'. 'We hebben nu ook een VMBO-variant

en denken na over een versie voor de basisvorming', vertelt NIOO-projectleider ir. Froukje Rienks. 'Misschien kun je dit zelfs op Europees niveau doen, dan kun je ook trekkende koeten volgen. Leerlingen vinden het stimulerend dat ons instituut ook echt iets met die waarnemingen doet. En het levert leuke trends op.' Zo blijkt de stadskoet zich heel anders te gedragen dan zijn neven op het platteland. De stadskoet stelt zich het hele jaar individualistisch op en profiteert mee van het brood voor de eendjes, buitenkoeten scholen 's winters in grote groepen samen in weilanden.

'Het was hartstikke leuk om te doen', bevestigt deelneemster Nicole Thien (16 jaar, 5VWO) uit Bennekom. 'Alleen had ik meer veranderingen verwacht. De hele spotperiode bleef het meerkoetenaantal ongeveer gelijk. In het begin zagen we er steeds drie, na twee weken waren er nog maar twee over. Misschien was die ander verdwaald of verdrongen? Na een tijdje waren er kleine koetjes geboren en we waren de eerste van het land die ze gespot hadden. Dat was wel erg leuk.' Ze heeft niet echt het gevoel dat ze er wat van heeft geleerd, maar vond het wel leuk om eerder geleerde dingen nu toe te passen in de praktijk. 'Zo kom je er nog eens achter dat biologie echt wel nuttig kan zijn! Probleem was wel dat de coördinaten (voor de plaatsbepaling, red.) totaal niet klopten. Zo kwam onze waarnemingsplek, de Bevernel in Bennekom, middenin het IJsselmeer terecht.'

Volgens onderzoeker dr. Marcel Klaassen van het NIOO valt het tegen hoe de leerlingen met het berekenen van die coördinaten zitten te modderen. 'Ze snappen de graden en minuten niet. Soms komen

ze dus midden in de Noordzee uit!' Dat is niet zo erg: de waarnemingen aan de meerkoeten zelf zijn belangrijker. Hij vervolgt: 'De analyse van de waarnemingen levert ieder jaar interessante dingen op. Aanvankelijk hoopten we deze data zelfs voor publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift te kunnen gebruiken. Zo'n publicatie met zo'n groot netwerk van amateurs leek ons heel leuk. Maar de kwaliteit van dergelijke data blijkt daarvoor toch te beperkt.' Niettemin blijft hij enthousiast. 'Wij leren hierdoor veel over communiceren met het publiek – wat je kunt verwachten en hoe je daarvan gebruik kunt maken.'

Docent René Westra van het Petrus Canisius College in Alkmaar heeft nu driemaal meegedaan met een 6 VWO klas. 'Juist die combinatie van veldwerk en ICT spreekt erg aan. En doordat de leerlingen aan de slag gaan met een database met gegevens uit het hele land krijgt zo'n project veel meer body dan het gemiddelde schoolproject. Dat vinden ze mooi.' Ook het feit dat de resultaten een verrassing zijn spreekt aan. 'Van veel proefjes op school is de uitkomst volkomen voorspelbaar. Dit is anders. Leerlingen vinden het heel motiverend dat hun resultaten echt worden gebruikt.' Het probleem met de coördinaten speelde Westra door naar de aardrijkskundedocent, die het oppakte in zijn les. Overigens was de meerkoet bij veel kinderen aanvankelijk geen topfavoriet. Westra: 'Dat zouden ze zelf nooit gekozen hebben – naar vogels kijken vonden ze maar stom. Gaandeweg kregen ze de smaak te pakken. Ze moesten toegeven dat het toch best interessant was. Daar doe je het voor!'

Koetnet: www.nioo.knaw.nl/koetnet

